

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Victorie și pace

Implinirea a 20 de ani de la victoria asupra Germaniei fasciste a fost sărbătorită în toate țările. Această sărbătoare a fost prilej de aducere aminte a eroismului popoarelor care au luptat pentru eliberarea de sub jugul fascist și de angajament de luptă împotriva reînvierii forțelor agresive și revanșarde și pentru pace și progres social. Poporul român și-a sărbătorit eroii și cu mândrie a făcut bilanțul participării lui la lupta popoarelor împotriva fascismului, pentru libertate și o viață nouă.

Insurecția armată din 23 August 1944 a răsturnat regimul fascist și a dat posibilitate României să se alăture forțelor coaliției antifasciste. De atunci înainte toate energiile au fost concentrate în direcția participării active a poporului nostru la războiul de eliberare. Prin contribuția lui economică și militară la acest război, poporul nostru s-a situat la loc de cinste între popoarele ce au participat la lupta împotriva robiei fasciste. Participarea României a fost expresia hotărârii poporului român de a elibera întreg teritoriul țării de sub jugul fascist și de a lupta pînă la capăt, pînă la victoria finală.

Indată după 23 August 1944 întreaga armată română a întors armele împotriva Germaniei hitleriste și Ungariei hortyste. Insufleteți de un fierbinte patriotism, sprijinite de întregul popor, unitățile armate române au zdrobit în decurs de opt zile, trupele hitleriste din regiunile centrale, de sud, sud-est și sud-vest ale României. Ostașii noștri, împreună cu cei sovietici, au înfrînt rezistența disperată a armatelor hitleriste și hortyste de pe râurile Mureș și Someș, din Munții Apuseni, au nimicit trupele fasciste din Sf. Gheorghe, Odorhei, Tîrgu Mureș, zonele Cluj, Oradea și alte localități. La 25 octombrie 1944 au fost eliberate orașele Carei și Satu Mare, prin aceasta eliberîndu-se întreg teritoriul patriei. În perioada 7 septembrie—25 octombrie 1944 armata română a luptat cu aproape 270.000 de oameni. Ziua de 25 octombrie — ziua eliberării depline a pămîntului țării și a poporului de sub jugul fascist — e sărbătorită de poporul nostru ca zi a Forțelor Armate ale R. P. Române.

Infrîngînd forțele fasciste pe teritoriul Țării, armatele române au participat, cot la cot cu armatele sovietice, la luptele pentru zdrobirea armatelor fasciste din Ungaria și Cehoslovacia. Ostașii noștri s-au acoperit de glorie în luptele de la

Debreen, pe Tisa Mijlocie, în bătălia pentru Budapesta, și în Cehoslovacia, pe culmile înzăpezite ale munților Tatra, Carpații Albi, pe râurile Vah, Morava, Hron, în zonele Roznava, Banska Bys'rica, Banovce și altele pînă aproape de Praga. Pentru faptele lor de eroism peste 300.000 de soldați, subofițeri și ofițeri români au fost decorați cu ordine și medalii române, sovietice și cehoslovace. Peste 538.000 de soldați români au participat la luptele dintre 23 august 1944 și jumătatea lunii mai 1945. Timp de 260 de zile armata română a parcurs 1.000 de km din Transilvania pînă în Boemia. Ea a eliberat peste 3.800 de localități, dintre care 53 orașe. Pierderile s-au ridicat la aproape 170.000 de oameni. Amintirea celor căzuți, ca și a tuturor luptătorilor români și sovietici, rămîne veșnic înscrisă în inima poporului nostru.

Participarea noastră la războiul antifascist a întărit prietenia dintre poporul român și popoarele sovietice. Sîngele vărsat pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei e o temelie nouă la prietenia dintre poporul român și popoarele maghiar și cehoslovace. Acestor sentimente de prietenie li s-a dat glas la festivitățile organizate în U.R.S.S., Cehoslovacia și Ungaria și în țara noastră cu ocazia aniversării la 9 mai a 20 de ani de la victoria asupra Germaniei hitleriste. Pretutindeni, unde odihnesc trupurile eroilor români căzuți pentru libertate, în Cehoslovacia și Ungaria, cimitirele sînt îngrijite cu drag de populație și s-au ridicat monumente în cinstea lor, unde amintirea lor stăruie ca o candelă nestinsă. Astfel, armata română înscrie o pagină de glorie în cartea de aur a luptei popoarelor pentru libertate și a tradițiilor istorice de luptă a poporului român pentru independență și unitatea patriei.

După 20 de ani țara noastră este o țară industrial-agrară avansată. Prin munca entuziastă a poporului, sub călăuzirea conducătorilor înțelepți, ea a pășit și pășește din treaptă în treaptă spre o viață din ce în ce mai îmbelșugată și mai luminată. Ea strălucește cu putere între celelalte țări ale lumii. Popor al construcției pașnice, poporul român militează — alături de popoarele socialiste, de forțele păcii de pretutindeni — pentru pace și prietenie între popoare. Promovînd relații, bazate pe principiile coexistenței pașnice — principiile independenței naționale, suveranității, libertății, egalității și avantajului reciproc — țara noastră întreține legături comerciale și culturale cu peste 100 de țări de diferite orînduirii social-

Făcătorii de pace

În vremea noastră, cînd toate popoarele doresc pacea și se străduiesc pentru pace, a fi „luptător pentru pace” e un titlu de cinste. Aceasta pentru că lupta se dă pentru cel mai de preț bun al omenirii. pacea, și pentru că în lupta împotriva ațîțătorilor la război se cere stăruință, vigilență, însuflețire și răbdare. În țările din Apus adeseori luptătorii pentru pace sînt prizoniți, chiar condamnați. Ei dovedesc curajul de a înfrunta cercurile agresive și de a mobiliza masele pentru a impune guvernelor soluționarea problemelor internaționale prin tratative, nu prin război. Toate acestea explică prețuirea ce o acordă popoarele luptei pentru pace și cinstea ce se dă luptătorilor pentru pace. Numele marilor personalități, angajate în lupta pentru pace, ca și ale organizațiilor care acționează pentru pace, sînt rostite în toată lumea cu respect și dragoste.

Creștinii de pretutindeni sînt alături de lupta popoarelor pentru pace, sprijinesc această luptă și cinstesc pe luptătorii proeminenți pentru pace. Ceea ce este însă însemnat pentru creștinul luptător pentru pace este faptul că nu numai popoarele, nu numai oamenii, prețuiesc pe luptătorii păcii, ci Dumnezeu însuși le-a dat un titlu de cinste deosebită. Astfel, Mîntuitorul spune: „Fericiți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Mt. 5. 7). Ce cinste mai mare poate dori un creștin decît aceea de a fi numit „fiu al lui Dumnezeu”, după asemănarea lui Iisus Hristos? De ce această cinste? Pentru că Unul Născut Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, a venit în lume ca să facă

(Continuare în pag. 2)

politice. Ea este un factor activ în lupta pentru zădărnicierea uneltirilor cercurilor agresive și revanșarde, care vor să întoarcă istoria înapoi, și pentru dezarmare și pace.

Ne este dragă patria noastră, eliberată prin jertfa celor mai buni fii ai poporului și înălțată pe culmi de cultură și civilizație prin munca entuziastă a tuturor. Uniți în acelaș crez și în aceeași muncă pentru propășirea poporului și înflorirea patriei, români și cetățeni de diferite naționalități, ca și slujitorii și credincioșii ortodocși și ai celorlalte culte, cinstim memoria celor ce au luptat și s-au jertfit, sîntem gata să apărăm libertatea patriei noastre și cuceririle poporului, să aducem contribuția noastră la biruința păcii în lume.

R.

FĂCĂTORII DE PACE

(Continuare din pag. 1)

pace prin jertfa Sa între noi și Dumnezeu, între om și om, între popoare. El este deci, făcător de pace. Pe el îl avem pildă în lupta pentru pace până al jertfă. În lupta pentru pace noi pășim pe urmele lui Hristos, căutăm să ne asemănăm Lui. „Priviți la Mine că sînt blînd și smerit cu inima” — zice Mîntuitorul. Sau: „Să vă iubiți unul pe altul așa cum v-am iubit eu pe voi”. Deci, El ne cheamă să fim ca El: plini de iubire, de blîndețe și smerenie. Iar cel ce iubește acela este și făcător de pace, acela alungă vrajba și instaurează pacea. Așa cum Iisus Hristos din dragoste a făcut pace, așa și noi din dragoste să aducem pace. Aceasta înseamnă că nu e destul să dorim pacea, sau să ne rugăm pentru pace, ci e nevoie ca neconținut să și acționăm pentru pace. Așa cum cînd fratele tău s-a supărat pe tine, cauți să faci pace între tine și el, așa cum cînd doi cunoscuți sînt în ceartă unul cu altul mergi și cauți să-i împaci, tot așa se cuvine ca creștinii să sprijinească pe toți aceia care se străduiesc să fie pace între popoare, să se stabilească o pace trainică pe toată suprafața pămîntului. Forțele unite ale păcii au întărit prietenia dintre popoare și au zădărnicit uneltirile cercurilor războinice. Aceste forțe unite sînt în stare să înlăture norii amenințători ai războiului și să impună pacea. Ele reacționează îndată ce pacea e tulburată în orice parte a lumii (Vietnam, Republica Dominicană, Cipru, Congo, etc.) împiedecînd astfel primejdia unui război. E nevoie de vigilență neconținută pentru a demasca pe ațîțătorii la război și a feri omenirea de noi suferințe. Creștinii, deci, sînt mereu alături de forțele păcii și iau atitudine hotărîtă pentru pace. În felul acesta ei sînt cu adevărat „făcători de pace” și vor merita cinstea de a fi numiți „fii ai lui Dumnezeu”, următori ai lui Iisus Hristos, Domnul păcii.

M.

ȘTIRI

Cu ocazia împlinirii a 150 ani de existență a Academiei Teologice din Moscova, în 14 oct. 1964, în incinta Academiei a avut loc o solemnitate la care a participat și Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei al Moscovei și al întregii Rusii.

Sanctitatea Sa, cu această ocazie, a rostit discursul inaugural.

Din această Academie, cea mai înaltă școală teologică, au ieșit și ies și acum slujitorii ai Bisericii, ca: arhipăstori, păstori și monahi ce poartă această servire cu mare zel și dragoste. Aceasta se datorește, în mare parte, hranei spirituale a Fericitului Serghie.

Pentru bunul mers al școlii, Sanctitatea Sa Patriarhul Alexei al Moscovei și al întregii Rusii face apel la slujitorii acestei școli ca să muncească cu dragoste pentru știința teologică și pentru progres.

Academia Teologică din Moscova a primit felicitări de la ierarhi, foști studenți și de la mulți alți lucrători în ogrorul Bisericii.

★

Teologul catolic francez Jolif la o consfătuire din aprilie 1965 vorbind despre „pacea lui Dumnezeu și pacea oamenilor” a respins „orice sanctificare a războiului”. Intruparea Domnului atată că pacea lui Dumnezeu nu e numai transcendentă, ci și imanentă. Pacea trebuie realizată între oameni pe pămînt. La aceeași consfătuire prof. catolic Jouguellet de la Lyon a declarat că ideea păcii e inseparabilă de ideea dreptății. „Nu trebuie să se vorbească niciodată despre pace fără a nu se spune nimic despre foame,

Mitropoliții Teodosie și Antim

La 1668 fu ales mitropolit al Ungrovlahiei Teodosie Veștemeanul, ardelean de origine (din satul Veștem, lângă Sibiu). El intrase de tînr în mănăstirea Cozia, unde primise cinul călugăresc. Inițiind Antonie Vodă din Popești la 1670 o școală românească în Cîmpulung, o puse prin hrisov domnesc sub îngrijirea mitropolitului Teodosie. Și păstoria lui Teodosie, ca mitropolit a fost zbuciumată și întreruptă din cauze politice, ca și a lui Sava Brancovici în Ardeal și a lui Dosoftei în Moldova. De la 1672—1678 Teodosie fu surghiunit la mănăstirea Tismana și înlocuit cu mitropolitul Dionisie. Dar ajungînd Șerban Cantacuzino în scaunul domniei (1678), a reparat nedreptatea ce se făcuse lui Teodosie și l-a așezat iarăși în scaunul mitropoliei în care a și rămas apoi netulburat pînă la moartea sa (1708). E îngropat lângă altarul mitropoliei din București.

În timpul acesta s-au tipărit cărți bisericești în limba română, dintre care vom aminti Evanghelia (1682) și Apostolul, tipărite amîndouă cu cheltuiala Principelui Șerban Cantacuzino, care trimise multe exemplare din aceste cărți în dar și pe la bisericile din Ardeal. Iar la 1688 a apărut în traducere românească întreaga Biblie, tipărită la București. La traducerea Bibliei de la București au lucrat mai mulți înși, ca arhiereul grec Gherman de Nisa, care știa bine românește, episcopul Mitrofan, frații Radu și Șerban Greceanu, vestiți cărturari ai timpului și învățatul cronicar Constantin Stoînicul Cantacuzino, care studiasse în Italia, la Padova. Însemnătatea acestei lucrări stă în faptul că dă pentru întia oară întreaga Biblie în limba română. Înainte cu 40 de ani apăruse în Alba Iulia (Bălgrad) numai Noul Testament, sub îngrijirea mitropolitului Simion Ștefan, urmașul lui Ilie Iorest. Tălmăcitorii Bibliei din București și-au dat silința să îmbrace cuvîntul lui Dumnezeu într-un grai, pe care să-l poată înțelege românii din orice țară, „căci toți românii dintr-o fintină cură”, adică se trag din una și aceeași obîrșie. „Însă Români se înțeleg nu nu-

ura rasială, etc. El condamnă „spiritualitatea de oază”, care izolează pe catolici de lume și cere ca fiecare creștin să se angajeze activ pentru pace și dreptate.

★

Douăzeci și unu de teologi ortodocși, catolici și protestanți din Europa și America de Nord, întruniți în aprilie 1965 la Neuchâtel, au hotărît crearea unei asociații liturgice interconfesionale „pentru încurajarea dialogului ecumenic asupra serviciului divin, care pornește de la un studiu serios și are ca scop înnoirea și unitatea”. Reuniunea a discutat diferite chestiuni liturgice.

★

Biserica presbiteriană scoțiană — într-un raport pentru Adunarea ei Generală din mai 1965 — declară că nu există îndoială „că Biserica romano-catolică se arată dispusă să considere pe celelalte Biserici ca parteneri în mod mai serios decît a făcut-o vreodată de la reformă”, totuși socotește că „pe de altă parte atitudinea ei pare frecvent ezitantă și echivocă”.

★

Hotărîrea Conciliului II Vatican de reformă a dat naștere între unii preoți și credincioși la nedumeriri și tulburări, de teamă ca reformele să nu atingă însăși credința. În schimb alții doresc reforme mai profunde. Astfel unii preoți catolici introduc în liturghie limba vulgară (contrar dispozițiilor de la Vatican), dau ostia în mîna credinciosului, care se împărtășește singur, introduce slujbe noi, etc. Astfel, în Biserica romano-catolică e o mare frînîntare între aderenții reformelor și cei care nu vor să se schimbe nimic.

mai aceștia de aici (din Țara Românească), și cei din Ardeal, cari încă și mai neași sînt”. Însemnătatea Bibliei de la București, ca și a Noului Testament de la Bălgrad, este foarte mare din punctul de vedere al unității naționale, religioase și culturale.

Urmașul lui Teodosie în scaunul mitropoliei din București a fost Antim Ivireanul (1708—1716). Curentul pornit din Ardeal în secolul al XVI-lea pentru introducerea limbii române în serviciul divin s-a generalizat încetul cu încetul pînă cînd în timpul păstoririi lui Antim și al domniei lui Constantin Brîncoveanu a reușit să intre biruitoare în toate bisericile românești.

Dintre marii ierarhi ai Moldovei, Dosoftei, dintre ai Munteniei, Antim, avură curajul să rupă cu tradiția slavonă și să introducă limba română în toate slujbele bisericești. Este cu atît mai mare meritul lui Antim Ivireanul, cu cît el nu era român de obîrșie, ci georgian. Numele de Ivireanul i s-a dat după țara lui de naștere: Iveria, care este numele grecesc al țării Georgia, în regiunea Caucazului. Numele lui de botz era Andrei. A venit ca mirean în Țara Românească, unde a intrat în serviciul tipografiei din Buzău. La stăruința Mitropolitului Teodosie s-a călugărit, luîndu-și numele Antim. Ajungînd egumen la mănăstirea Snagov, a inițiat aci tipografie și a tipărit mai multe cărți. Activitatea aceasta o continuă apoi și ca episcop al Rîmniceului (1705—8), și ca mitropolit.

Antim era om foarte talentat. Italianul Del Chiaro îl lauda ca pe un om „înzestrat cu daruri așa de rari, încît știa să facă într-un chip minunat orice fel de lucrare de mînă, mai cu seamă săpături, desene și broderii”. Era vestit orator bisericesc, care în predicile sale (Didahii, 2 volume), muștra pe boieri și îndemna preoții să tălmăcească adevărurile Evangheliei. „Tilcurile — spunea mitropolitul Antim — voi îndrăzni a zice, că sînt mai bune decît cetania Sfintei Evanghelii”.

Antim a tipărit următoarele cărți românești: Psaltirea (1694), Floarea Darurilor (1700), Învățătură creștină (1700), Noul Testament (1703), Carte sau lumină, tradusă din grecește pentru combaterea catolicilor apuseni. Cu sprijinul lui Constantin Brîncoveanu a tipărit și cărți grecești pentru bisericile grecilor de sub stăpînirea turcească, precum și cărți arabești pentru preoții arabi din patriarhia Antiohiei și cărți bisericești în limba georgiană pentru creștinii din mijlocul cărora s-a ridicat dînsul. Antim aseamăna pe Constantin Brîncoveanu cu împăratul Constantin cel Mare din secolul al IV-lea, iar despre dărnicia lui creștinească scria, că a fost ca un „riu cu curgerile de aur, dintru care au curs aceste 4 izvoare: ale românilor, elinilor, arabilor și ale ivirilor tipare”.

La 2 ani după moartea lui Brîncoveanu, Antim a fost izgonit din scaunul Mitropoliei de către Mavrocordat și dat pe mîna turcilor, care l-au aruncat într-un riu, unde s-a înecat.

Contemporan cu Antim și împreună luptător pentru biruința integrală a limbii române asupra celei slavone a fost și Damaschin, episcopul Rîmniceului. După ce a păstorit timp de 5 ani (1703—1708) la Buzău, Damaschin a trecut la episcopia Rîmniceului, unde a desfășurat o activitate însemnată de la 1708—1725. El avu îndrăzneala să ducă la bun sfîrșit lucrarea începută de către înaintași pentru întronarea limbii române în toată slujba bisericească. Despre Damaschin scrie ardeleanul Radu Tempea (în prefața gramaticii sale) că a tălmăcit „cea mai mare parte a cărților bisericești ... cu stil și graiu luminat”. Văzînd, cum însuși spune, că „românii stau în biserică fără a înțelege ce se citește și se cîntă, și ies fără nici un folos din biserică”, s-a hotărît la 1715 din îndemnul dumnezeiesc, cu multă osteneală „a preface cărțile din limba grecească și slavonească în limba noastră românească și a le da la lumină”.

I. L.

Cultul ortodox

Tot ce facem pentru manifestarea internă și externă a adorării lui Dumnezeu ca făcător și atotțitor al tuturor văzutelelor și nevăzutelelor, — și a venerării aleșilor Lui, constituie cultul. De la începutul legii celei noi s-au păstrat forme, simboale și acte firesc corespunzătoare esențiale, la care în cursul vremii din motive dogmatice, istorice, de disciplină și de apărare a dreptei credințe, s-au adăugat, s-au intercalat prudent forme și acte neesențiale, care fie că explică indicând atitudinea Bisericii obligatorie moralmente pentru fiecare credincios, fie că împrumută celor esențiale mai multă poezie, căldură și lumină. Scopul permanent al cultului a fost și este: propagarea, prezentarea și adâncirea învățăturilor de credință cât mai intuitiv și totuși cât mai simplu, edificarea credincioșilor și realizarea sub puterea și lucrarea harului divin în credincios și în obștea bisericească a sfințirii vieții și mântuirea spre a ne face vrednici de lumina cea în veci neapusă.

Originea și dezvoltarea cultului ortodox. — Temelia și începutul cultului nostru se află și trebuie căutată în porunciile și exemplele date nouă de Domnul nostru Iisus Hristos, Piatra cea din capul unghiului a Bisericii creștine, capul trupului mistic alcătuit din noi toți (Efes. 4, 15—16; 1, 22—23). El a propovăduit adevărul mântuitor și a dovedit divinitatea Sa, a făcut minuni, s-a rugat și ne-a învățat să ne rugăm, cum să practicăm iubirea creștină, milostenia, postul, a trimis învățăceii doi câte doi să ungă cu untdelemn, a instituit taina Sf. Botez, a Preoției, a Pocăinței, a Sf. Euharistii ca și pe celelalte pe care Sf. Evanghelii nu le arată cu precizia celor amintite, căci „făcut-a Iisus și alte multe ... care nu sînt scrise în cartea aceasta” (Is. 20, 30 și 21, 25).

Apostolii și credincioșii, care L-au văzut, L-au auzit, L-au pipăit pe Domnul, le-au practicat cu ardoare și pietate, împlinind cuvintele: „Iată pildă am dat vouă ca să faceți și voi asemenea” (Io. 13, 15) și „Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea” (Lc. 22, 19; I Cor. 11, 24—25). Aceeași grijă trează și neîmpuținată au manifestat-o pentru cele moștenite de la Domnul și practicate de primii slujitori și urmași ai legii celei noi, — toți ciți au intrat în Biserică după ei.

Actul central, am putea zice: nucleul cultului ortodox, l-a format și-l formează repetarea Cinei celei de taină pentru perpetuarea jertfei Domnului, spre răscumpărarea și sfințirea tuturor creștinilor din toate timpurile și locurile, căci „Adevăr grăiesc vouă, de nu veți mânca Trupul Fiului Omului și de nu veți bea singele Lui, nu veți avea viață întru voi” (Io. 6, 53). „Cel ce mănincă trupul Meu și bea singele Meu rămîne întru Mine și Eu întru el” (Io. 6, 56). În jurul acestei sf. taine, fiii Evangheliei, la început evrei și prozeliți mozaici, au adus cu ei în cult și unele practici de la templu, dar puse în slujba noii credințe, ca: lecturi din V. T., cu deosebire cele mesianice, cetirea și cîntarea de psalmi „fiind umbra celor viitoare”; la ele se adăugau amintiri despre Domnul și de către Sf. Apostoli și de către cei ce au fost martori oculari și apoi și de urmașii acestora. După ce toți se împărțeau cu însuși Trupul și cu însuși Singele Domnului din „aceeași pâine și din același potir”, act urmat de rugăciuni de mulțumire (ce a făcut și Domnul după Cina cea de taină), luau împreună masa — agapele. După agapă continuau lecturile din V. T., cîntarea de psalmi, de imne scoase din Sf. Scriptură și de cîntări duhovnicești, care erau revărsări ale prisosului de religiozitate din inima celor mai răsăriți dintre ei, însă după povața Sf. Ap. Pavel, așa „ca să nu jigniți Duhul Sfînt al lui Dumnezeu cu care ați fost pecetluitți în ziua răscumpărării” (Efes. 4, 30), ci „petrecînd cu adevărat în dragoste să

creștem mereu pînă la măsura Aceluia care este Hristos, capul nostru” (Efes. 4, 15), „întărindu-vă sufletește prin psalmi, laude și cîntări duhovnicești” (Efes. 5, 19; Colos. 3, 16; Iacob 5, 13), — cuvinte care constituie totodată și indicații cultice. Așa petreceau ziua Domnului de la răsăritul pînă la apusul soarelui creștinii primelor veacuri. Și așa și urmașii lor.

Tot ce practică azi Biserica ortodoxă s-a practicat de la începutul vieții religioase după legea cea nouă. Vorbim despre cele esențiale ale cultului.

Valurile tulburi din afară, veleitățile sau neputința de aprofundare sau sesizare ale unor credincioși au provocat erezii și mici sau mari abateri de la disciplină și morală, care se reflectau și în cult. Nu persoane singurate, ci obștea, întreg „trupul” reacționa și căuta remediere. Sinoadele apostolești, locale, provinciale și ecumenice vor asigura unitatea credinței, a conducerii și a cultului și pentru a feri pe credincioși de rătăcire sau alunecare au încuviințat și aprobat introducerea pe lingă actele liturgice esențiale și a unor acte și forme menite să asigure ecumenicitatea și prin cult. Faptul a atras după sine prescurtarea lecturilor și cîntărilor și reducerea lor la strictul crezut necesar din punct de vedere haric, didactic și al timpului de executare. Libertatea religioasă din imperiul roman de după anul 318 va îmbogăți și îmbrăca în strălucire cultul sub toate aspectele lui.

Biserica ortodoxă pe bună dreptate susține, că tot ce face ea e de la Sf. Apostoli și are caracter ecumenic. Apostolicitatea și ecumenicitatea cultului nostru nu poate fi pusă la îndoială și nici nu trebuie căutată în altă parte.

2. *Structura și rezultatele practicării neschimbate a cultului ortodox.* — Tot ce aceluiește cultul are la bază clar, distinct, grija cultivării celor trei virtuți teologice în următoarea ordine: credința, iubirea și nădejdea, fără exagerarea uneia în paguba celeilalte, dar nu pierde din vedere cuvîntul Domnului că „din inimă ies toate” (Mt. 12, 25), corespunzător celor trei chemări ale Domnului. Ca o consecință firească a dogmei despre nemurirea sufletului și despre viața veșnică, stînd pe același temelii al apostolicității și ecumenicității, s-a dezvoltat și practicat și cultul venerării sfinților, care adaugă la cultivarea virtuților teologice și pe cea a virtuților cardinale: înțelepciunea, bărbăția, înfrînarea și dreptatea, dar încreștinate, primind fiecare ca un coeficient — asemănător celui matematic — smerenia, singura care dă valoare creștină fiecăruia. Cit privește textul sau textele cultului, în majoritate absolută e întocmit din citate scoase din Noul și Vechiul Testament unite cu ideea fundamentală a serviciului respectiv, fapt care păstrează și împospătează mereu, adîncind chiar, propovăduirea dreptei credințe, luînd un caracter didactic-educativ de-o forță irezistibilă. La acestea să adăugăm și puterea harului care lucrează prin și cu ele și sfințește toate, ca să se înțeleagă ce comoară am moștenit noi credincioșii acestei Biserici.

În serviciul acestora s-au pus locașuri proprii în stil emanat din duhul ortodoxiei, s-au fixat timpuri, locuri, vase, vestminte, icoane, cărți, simboale, muzică, predică, toate crescute și dezvoltate firesc din dogme; în cultul nostru nu există gest, mișcare, formulă, obiect oricît de neînsemnat, care să nu reprezinte concretizarea unei idei-învățătură poate foarte abstractă, a unui sentiment pios, a unei amintiri sfinte sau dureroase, a vreunei frămîntări istorice, toate consfințite prin predici aprobate de sinoade. (În Biserica Ortodoxă legiferarea s-a făcut pornind de la practică la hotărîre sinodală, nu invers).

Biserica Ortodoxă de la început a recunoscut și a admis un anumit stil arhitectonic. Clădirea la temelie are forma unei corăbii (sau a unei cruci grecești, care în interior amintește tot de corabie). E corabia mîntuirii care ne duce la limanul cel lin, la Hristos. Stranele așezate nu-

Din rugăciunile Liturghierului

Rugăciunea este un prieten nedespărțit al creștinului. Într-un articol trecut am văzut însă că ea se face nu pentru că Dumnezeu ar avea absolută nevoie de rugăciunea noastră, ci se face pentru noi, numai și numai pentru zidirea noastră. Rugăciunea este și ea o cale, din mai multe pe care le are creștinul, prin care acesta își îmbogățește și își încălzește sufletul, își înobilează și își întărește ființa sa întreagă. Prin rugăciune adică stăm în permanentă legătură fiască cu Părintele nostru Cereșc, avem mereu în față conștiința dependenței noastre de El, conștiința adevărului că noi, creștinii, numai prin El ne putem împlini și desăvirși; prin rugăciune ne ținem mereu trează conștiința vinovăției noastre, conștiința faptului că mereu greșim într-un fel sau altul față de Dumnezeu, față de noi, și față de semenii noștri, conștiința care nu ne lasă, nu ne permite să ne considerăm niciodată perfecți, avînd astfel un permanent îndemn sau imbold de a nu mai greși și a ne sălta sau a ne depăși mereu în desăvirșirea sau îmbunătățirea noastră.

Comentînd Psalmul 1, Sf. Vasile cel Mare arată că cei vechi erau îndemnați la cîntarea Psalmilor pentru că, fără de știrea lor, odată cu bucuria și frumusețea celor auzite să primească și folosul care rezultă din cuvintele pe care le aud, „să creadă că fac cîntări, iar în realitate să-și cultive sufletele”, că odată cu cîntarea Psalmilor, ceea ce produce o oarecare desfătare, „să învățăm și cele ce ne sînt de folos”. Cam același lucru se poate spune și despre rostul rugăciunii în viața creștină.

(Continuare în pag. 4)

mai dealungul pereților sînt scaunele vislașilor care au să mine corabia înainte spre țintă. În dreapta, mai ridicat, stă scaunul armerului, care „drept îndreptînd” conduce și supraveghează din incredințarea Domnului și a poporului munca celor din corabie. Pe patru stîlpi puternici, ascunși în zidăria pereților se ridică cupola, o emisferă uneori uriașă, simbolizînd cerul din care binecuvîntînd blînd pe cei de jos, privește Mîntuitorul-Pantocratorul, înconjurat cu ceva mai jos de Maica Domnului, de Sf. Ioan Botezătorul, de îngeri. Pe pandantivele de la cupolă străjuiesc stîlpii ortodoxiei: cei patru evangheliști, iar pe pereții din dreapta și în stînga, coborînd pînă la înălțimea stranelor, ne vorbesc minții inimii scene din viața pămîntească a Mîntuitorului, momente din istoria mîntuirii, chipuri grăitoare ale sfinților. La acestea să adăugăm tîmii, luminările, candelile, policandrele, crucile, cîntările și toată atmosfera sfîntă pe care o crează și care te îndeamnă să fii mai bun și să te gîndești la eternitate. Într-adevăr „în Biserică mării Tale stînd, în cer ni se pare că stăm”, cum zice o cîntare bisericească ortodoxă și nu putem decît să exclamăm: „deschide ușa milei Tale, Doamne”. Și nu vorbim și de slujitorii altarelor.

Cum ușor se poate înțelege, în cultul ortodox e prezentă totdeauna și activ Biserica dogmatică, Biserica istorică, Biserica canonică și Biserica liturgică. Călăuzită numai de iubire creștină și de gîndul, că „Împărăția Mea — a Domnului — nu e din lumea aceasta” (Io. 18, 36), ea a creat un stil de viață creștinească. Toate au grai mai presus de limba vorbită de popoare, pe care ortodoxul de oriunde îl înțelege perfect.

Cultul nostru, prin tot ce ține în el, se prezintă ca un tot logic și psihologic, genial încheiat sub călăuzirea Duhului Sfînt, care de fapt coboară cerul pe pămînt și ridică pămîntul la cer, învăluindu-ne într-o atmosferă religioasă blîndă, caldă, care predispune spre împăcare, unire și sfințenie.

g. m.

La mănăstirea Brîncoveanu

Izvorul Tămăduirii din vinerea Săptămîinii luminate (30 aprilie a. c.) a fost prăznuit după cuviință la Sf. mănăstire Brîncoveanu (Simbăta de Sus).

Joi seara, vecernia a fost săvîrșită la altarul din pădure, cu participarea credincioșilor. La sfîrșit a vorbit celor de față C. ierod. *Teofil Părăianu* despre rugăciune, zăbovind mai mult asupra rugăciunii cu ȧpta.

Sf. Liturghie săvîrșită de un sobor, în frunte cu P. Sf. Episcop *Emilian Antal* de la mănăstirea „Sf. Ilie Prorocul” din Toplița, a început vineri dimineața la ora 9 $\frac{1}{2}$ și s-a desfășurat în biserica mănăstirii.

La sfîrșitul Sf. Liturghii au vorbit credincioșilor:

P. C. Arhim. *Serafim Popescu* despre darurile atit de folositoare zidirii noastre creștinești, care izvorăsc din Invierea Domnului. Credincioșii sint îndemnați să-și reînnoiască viața, să lapede patimile care îi stăpînesc și să trăiască astfel încît bucuria Invierii Domnului nostru Iisus Hristos să fie mereu vie în sufletele lor și să fie mereu fii ai păcii.

P. C. Prot. *Moise Ionașcu* (Făgăraș) despre porunca dragostei creștine. Aproapele nostru este orice om care are nevoie de ajutorul nostru și căruia noi avem datoria de a-i face bine. Îndeamnă la ascultare față de conducerea țării noastre.

P. C. Prof. Arhim. *Nicolae Mladin* (Sibiu) despre pacea lui Iisus Hristos - Domnul nostru ale cărui prime cuvinte rostite Apostolilor după Invierea Sa au fost: „Pace vouă”! Unde sălășlu-

iește pacea lui Iisus Hristos acolo patimile sint alungate și în acel suflet este liniște, iar cel ce are pace lăuntrică acela revarsă această pace și în jurul său, în familia și în societatea în care trăiește. De aceea, pacea lui Iisus Hristos ne chiamă mereu la pace, iar marșurile păcii care au avut loc și în această primăvară arată că creștinii vor pace, ca lumea să trăiască și să muncească în liniște. Să ne însușim deci cît mai mult această pace și să fim mereu făuritori ai păcii.

A vorbit apoi P. Sf. Arhiepiscop Emilian, care, ocupîndu-se de învățătura Sf. Evangheliei, o aseamănă cu sămînța cea bună, care trebuie să rodească înzecit și înmiit în inima fiecărui credincios.

În continuare, P. Sf. Sa face un scurt istoric al Izvorului Tămăduirii și arată că și astăzi mai sint vele în lume, dintre care cel mai mare este războiul. De aceea, este necesar să ne sădîm pacea în inimile noastre, pentru că „pacea singuraticilor oameni se va înmănușia în snopul cel mare al tuturor oamenilor”. Să fim solidari cu toți cei ce luptă pentru pace, împotriva războiului.

Împărtășind binecuvîntările I. P. Sf. nostru mitropolit Nicolae, în încheiere P. Sf. Arhiepiscop Emilian îndeamnă pe credincioșii la dragoste de Dumnezeu și de oameni, la rugăciune și la muncă.

La sfîrșitul Sf. Liturghii a urmat sfințirea apei, un maslu de obște și o rugăciune de pomnire la mormîntul răposatului vlădică Nicolae Bălan.

După acestea, credincioșii s-au îndreptat spre casele lor, cu dorința de a lucra ca sămînța învățăturilor primite să rodească cît mai multă bucurie, muncă și pace.

Participant

Din rugăciunile Liturghierului

(Urmare din pag. 3)

Citeva exemple de acest fel vom desprinde din unele rugăciuni pe care le găsim în Liturghier, rugăciuni pe care preotul le rostește fie în taină, fie cu voce tare. Găsim în aceste rugăciuni o mare bogăție de învățături sau de idei dogmatice și morale, încît pe multe dintre ele le-am putea numi pe drept cuvînt adevărate cărți de învățatură creștinească.

Învățăm astfel că Dumnezeu este „mare și lucruri minunate” face, că El „este negrăit și necuprins cu gîndul, nevăzut, neajuns, neschimbat, fără de început, pururea fiind și același fiind”, neschimbabil adică. El singur este etern, atoateștiutor, căci „cunoaște cele nearătate și cele ascunse ale inimii oamenilor”, El știe „virtușta și numirea fiecăruia” și cunoaște „pe fiecare din pîntecele maicii sale” și „singur are putere a ierta păcatele”.

Fiul lui Dumnezeu, Mîntuitorul Iisus Hristos, din „negrăită și nemăsurată iubire de oameni, fără mutare și fără schimbare s-a făcut om”, „Dumnezeu fiind mai înainte de veci, pe pămînt s-a arătat și cu oamenii a petrecut, făcîndu-se pe Sine asemenea cu chipul smeritului nostru trup, ca să ne facă pe noi asemenea chipului slavei Sale”, răstignit dar înviind a treia zi „cale făcînd oricărui trup la învierea cea din morți”. „Pentru toate acestea mulțumim Ție și unuia născut Fiului Tău și Duhului Tău celui Sfînt pentru toate, care le știm și pentru care nu le știm, pentru binefacerile Tale cele arătate și cele nearătate ce ni s-au făcut nouă”. Iisus-Domnul nostru este „chipul bunătății Tatălui, care întru Sine te arată pe Tine, Tată, cuvînt viu, Dumnezeu adevărat, înțelepciune mai înainte de veci, viață, sfințire, putere, lumina cea adevărată”. De aceea și poruncile Sale „lumina sint pentru noi”.

Duhul Sfînt este „puterea cea dătătoare de viață, izvorul sfințeniei, vistierul bunătăților, făcătorul de minuni”, atotputernic și atotștiitor.

Cu privire la noi oamenii, de remarcat e că

nici o rugăciune nu este formulată la singular, ci absolut toate sint formulate la plural; pentru toți oamenii ne rugăm, pe toți trebuie să-i avem în inimă, cu toți trebuie să ne simțim într-o strînsă solidaritate.

„Imbracă-ne cu armele luminii”; „Nu ne lăsa pe noi să murim în faptele noastre cele rele”; „Ne dăruiește deșteptare și putere ca să facem voia Ta cu bună plăcere în chip desăvîrșit”; „risipește orice negură de la inimile noastre”, întristarea adică, minia și orice alte simțăminte care ar întuneca ființa noastră, cerînd în schimb de la Dumnezeu să strălucească „în inimile noastre lumina cea curată a cunoașterii dumnezeirii Tale și deschide ochii gîndului nostru spre înțelegerea evangheliștilor Tale povățuirii”, să ne dăruiască „credința neînfruntată, nădejde tare și dragoste nefățarnică”, binecuvîntîndu-ne toate „faptele, lucrurile, cuvintele și gîndurile”, ca astfel „cu frică și cu cutremur” să lucrăm la mîntuirea noastră.

La lucrarea de mîntuire este angajată toată ființa noastră, tot trupul nostru, cu toate mădulele sale. De aceea zicem: „Liberează toate simțurile noastre din amorțea patimilor, punîndu-le povățuitor bun cugetul cel dinăuntru” (minte, gîndirea luminată), pentru ca astfel „ochiul să fie ferit de toată vederea cea viclană, auzul ne-străbătut de cuvinte deșarte, iar limba curată de vorbe necuviincioase, ca minile noastre să fie ferite de fapte rele și să lucreze numai cele plăcute Ție”, bineștiind că cele plăcute lui Dumnezeu sint toate „spre binele vieții noastre”. De aceea, trebuie să ne arătăm mereu „fii ai luminii și ai zilei”, nu ai nopții și ai faptelor întunericului.

De o mare frumusețe și de o rară bogăție este de pildă rugăciunea după prefacerea Sf. Daruri de la Liturghia Sf. Vasile cel Mare, în care cuprîndem toată suflarea omenească, cînd zicem: „Pe cei buni întru bunătate îi păzește, pe cei răi buni îi fă, cămările lor (ale tuturor) le umple de tot binele, căsniciile lor în pace și întru unire le păzește, pe prunci îi crește, tinerețele le călăuzește, bătrînețele le întărește, pe cei slabi de

Cuvîntul preotului

Un factor al exercitării slujirii preoțești este: cuvîntul preoțesc.

Preschimbarea pîinii și vinului în trupul și sîngele Domnului se săvîrșește prin cîteva cuvinte rostite de preot, prin care invocă pogorirea Sîntului Duh peste sîntele daruri.

Hristos a dat putere rugăciunii de prefacere, care se întinde și străbate pînă la cer. Cu aceste cuvinte și-a ridicat pe preoții Săi la o slujire mai presus de cea a îngerilor.

Desigur, că nu fiecare cuvînt al nostru are o asemenea putere. Dar oare nu ne obligă pe noi cuvintele rugăciunii consacării la aceea, ca gura noastră să fie poartă de aur a cuvintelor veșnice și a cuvintelor curate?

Trebuie să ne mînuim gura cu acea cheie bîblică a auto-educației spre care ne îndrumă Sf. Scriptură, cînd fixează surprinzătorul avertisment: „Prin gură poate veni moarte și viață” (Pilde 19, 21).

Ca alcătuire a trupului, preotul nu e deosebit de ceilalți oameni. Și totuși credincioșii stau cu respect în jurul lui. Aceasta pentru că „fiecare arhieru (și fiecare preot) e ales dintre noi și pus pentru oamenii credincioși spre cele ce sint către Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate” (Evrei 5, 1).

De aceea ne cinstesc credincioșii căci știm să vorbim în limba lui Dumnezeu și cu cuvîntul nostru preoțesc știm să aducem și pe Hristos, cu dragoste și pace pentru toți.

Pe drept spune sîntul Ioan Gură de Aur: „Sint taine minunate acestea — minunate și înfricoșătoare!”. *Trad. Prot. Iuliu Man*

Sigil păcii

Mai vastă ca oceanul mi-i chemarea
Și fluxul ei l-am îndrumat în versuri:
Să vină îngerii ca în noaptea sfință
Cu visul meu să cînte-n universuri.

Din izbucniri de zori mi-s făurite
Chemările de trîmbiți spre lumină,
Ca lumile astrale să admire
Planeta — galaxiilor grădină.

Spre țara primăverii fără nouri
Iisus ne-a pus în suflet idealuri;
Gîndirea vălurind nisipul vremii
Va exploda din calea vieții maluri.

Țîșnind zbura-va nava rațiunii
Distanța umilind spre bolți albastre,
Voi rupe crini-luceferi și-i voi pune
Sigil de pergament dorinței noastre.

D. Ichim

suflet îi îmbărbătează, pe cei risipiți îi adună, pe cei rătăciți îi întoarce, văduvelor la ajutor, pe orfanii îi apără, pe cei robiți îi izbăvește, pe bolnavii îi tămăduiește” etc.

Pacea revine permanent în rugăciunile noastre. Ne rugăm „pentru pacea și bunăstarea întregii lumi”, în care scop „pașii noștri” trebuie să fie călăuziți permanent „în calea păcii”, ceea ce înseamnă o totală angajare a noastră în orice lucrare care duce la pace.

Ne rugăm ca conducătorii țării să aibă „pașnică cîrmuire, ca și noi, întru liniștea lor, viață pașnică și netulburată să trăim, în toată cucernicia și curăția”.

*

Acestea și încă alte asemenea înălțătoare idei cuprînd rugăciunile noastre ortodoxe.

Pentru a ne fi însă de real folos, trebuie să le rostim cu toată atenția, cu inimă trează și cuget viu, pentru că numai în acest fel le pătrundem înțelesul și numai astfel rugăciunile își primesc adevăratul sens sau rost pe care ele le au în viața noastră creștină.

Diac. Gh. Papuc